

KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Saksbehandler Asle Sandnes
Vår dato 28.06.2023
Vår referanse 2023/170
Deres dato
Deres referanse

Innspill fra Foreldreutvalget for grunnopplæringen til stortingsmelding om 5-10 trinn

Innledning

Vi synes det er veldig bra at vi kan få gi innspill til denne stortingsmeldingen. Hvordan skal framtidens skole være for elever på 5.-10. trinn? Det er et stort spørsmål. I forbindelse med at Høyre fremmet et representantforslag i 2022 om en ungdomsskolereform, så pekte vi på at det er viktig med en tilnærming som er «åpen» mot både barnetrinn og videregående. Vi mener det er for lett å ta for seg barnetrinn, ungdomstrinn og videregående isolert når vi skal tilnærme oss problemer med motivasjon, fullføring og psykisk helse. Et helhetlig blikk på skoleløpet framstår for oss som selvsagt og viktig. Vi er derfor glade for at denne stortingsmeldingen rettes mot 5.-10. trinn, og ikke bare ungdomstrinnet. Vi vil også tillegge at det mye av grunnlaget for læring, motivasjon og trivsel legges allerede fra barnehage av. Det er viktig for oss å framheve at det er viktig med et system som ivaretar fellesskapet, men også enkeltelever.

For oss som utvalg, med mandat om å ivareta foreldrenes interesser i skolesektoren, har det vært en fanesak gjennom hele prosessen fram mot ny opplæringslov at organene for samarbeid mellom foreldrene og skolen på gruppe-/systemnivå må være nedfelt i loven. Skoledemokratiet kan lett komme under press fra svak kommuneøkonomi, effektivitetsfokuserede byråkrater og skoleledere og foreldre som er usikre på sin plass i skolen og ikke ser verdien av sitt eget engasjement. Når organiseringen av samarbeidet med foreldrene overlates til overordnede generelle føringer, lander man fort på minimumsløsninger. Dette kommer tydelig fram om man sammenligner grunnskole med videregående skole. I grunnskolen er foreldreråd og FAU lovfestet, men ikke i videregående opplæring. Konsekvensene av dette kommer på sitt verste til uttrykk gjennom russefeiringen, som noen steder har blitt til systematiserte ekskluderingsprosesser ledet an av kyniske markedskrefter i fravær av skole og foreldre som ser og tar sitt ansvar for et trygt og godt skolemiljø – prosesser som starter allerede i ungdomsskolen.

Våre innspill oppsummert

Satsing på foreldresamarbeid

- Fordi skolemiljøutfordringer ofte har nær sammenheng med fritid og hjem

FORELDREUTVALGET FOR GRUNNOPPLÆRINGEN

Postboks 29, 3833 Bø i Vestfold og Telemark | Besøksadresse: Stasjonsvegen 33A, 3800 Bø i Vestfold og Telemark
Telefon: 477 99 200 | Org.nr.: 989 628 011 | post@fug.no | www.foreldreutvalgene.no

- Fordi vi tror at skolen blir bedre i samspillet mellom profesjonalitet og kjærlighet, tillit og ansvar

Tettere ivaretagelse av elevene og foreldrene i overganger, og tilrettelegging for at de kan bli kjent med skolen.

- Fordi det er risiko knyttet til overganger når det gjelder motivasjon og læring

Mer nasjonal styring over digitaliseringen i skolen

- Fordi både personvern og pedagogikk er kastet under bussen i jakten på «pene», «billige» løsninger som enkle å oppdatere og billige i drift

Lærerutdanningen

- Fordi den er blitt stadig mer teoretisk
- Fordi den må styrkes på området praktisk foreldresamarbeid og klasseledelse

Rådgivertjenesten må styrkes

- Fordi elevene og foreldrene trenger å vite hvilke muligheter som finnes og hvilke kunnskaper og ferdigheter som trengs i et samfunn i rask endring. Mange foreldre mangler brede i kunnskapen sin om mulighetene siden de har sin kunnskap fra da de selv gikk på skolen. Verden har gått videre siden den gang.

Samarbeid med næringslivet/kommunale tjenesteytere

- Fordi det er behov for å vite hvilke praktiske ferdigheter næringslivet har behov for, og fordi elever kan motiveres av økt forståelse av at det de lærer kan brukes i et framtidig yrke

Obligatorisk med praktisk valgfag

- Fordi det er et konkret tiltak for å løfte statusen til praktisk læring og kunnskap

Foreldrenes rolle

Foreldrenes plass i skolen er under stadig diskusjon. I den siste tiden er det særlig tre store tema som har igangsatt debatt. Det er lærerstreiken, russefeiringens innvirkning på skolemiljøet og digitaliseringen av skolen. Under lærerstreiken oppstod det en diskusjon knyttet til om foreldre i for stor grad har overlatt sitt ansvar for oppdragelse og ivaretagelse av elevenes psykiske helse og sosiale behov til skolene og om foreldrene har urealistiske forventninger og stiller alt for store krav. Det er også et ubesvart spørsmål hva som skjedde med forutsetningen om involvering av foreldre (og elever) ved skolens valg av lærebøker/læremidler som ble uttalt da godkjenningsordningen for lærebøker ble opphevet i 2001. I tilknytning til russefeiring og skolemiljø har det oppstått en diskusjon om dette er skolens eller foreldrenes ansvar – eller elevenes eget. Gjennom den digitale revolusjonen som har funnet sted i skolen de siste årene har mange opplevd at skolen har satt foreldrene igjen på perrongen.

Alle de tre sakene som er nevnt over tydeliggjør for oss at det er behov for å styrke foreldreperspektivet i skolen. I Russesaken er det også fra elevhold etterlyst tettere samarbeid med foreldrene og et tydeligere fokus hos skoleledere på russefeiring og kap 9 A.

Ombudet for barn og unge i Viken har også igangsatt et forsøksprosjekt med å etablere FAU ved fem videregående skoler. Forsøket springer ut av et ønske om å legge bedre til rette for en trygg og inkluderende skoleavslutning.

Overganger

Gjennom hele denne utvalgsperioden har FUG prioritert arbeid rundt trygge og gode overganger gjennom hele skoleløpet. Vi vet at elevenes trivsel og læring lett kan bli satt under press i overgangsfaser gjennom hele skoleløpet, og vi ser at foreldrene ikke alltid involveres tett nok på et tidlig nok tidspunkt. Vi har tatt til orde for at opplæringsloven bør inneholde en forpliktelse til å jobbe for trygge og gode overganger gjennom hele skoleløpet. Vi er glade for at lovproposisjonen som kom for noen uker siden, inneholder et forslag om en bestemmelse som lovfester en plikt til arbeid med overgangen til vgs.

Digitalisering i skolen

Dette er et stort tema med mange sider hvor det er mange hensyn å ta. Men det er liten tvil om, og det er påpekt av flere offentlige utvalg, at digitaliseringen i skolen har gått så fort at den har etterlatt på slagmarken:

- Elevers personvern
- Elevers forbrukervern
- Foreldrenes muligheter til å følge med på og å støtte opp under elevenes læring
- Foreldrenes «kontroll» med læremidlene

I en spørreundersøkelse som FUG har gjort sammen med Opinion, kommer det fram at det er en «mismatch» mellom hva foreldrene ønsker informasjon om og involvering i når det kommer til digitalisering og hva skolen informerer om og involverer i. Mens skolens informasjon er sentrert omkring regler for ansvar og erstatning ved bruk av skolens nett og nettbrett eller PCer, er foreldrene mest opptatt av hvilke pedagogiske vurderinger som ligger bak skolens valg og bruk av digitale løsninger og læremidler. FUG er ikke negative til digitaliseringen av skolen i seg selv. Det er stort behov for digitale ferdigheter i vid forstand, men digitalisering må ikke bli et mål i seg selv.

Det har i den siste tiden kommet flere varsko-rop om at digitaliseringen i skolen har gått for fort, sterkt drevet fram av en pandemi, og det er gjort grep for å trekke i nødbremsen. FUG har gitt innspill til den nye strategien fra regjeringen og KS for digital kompetanse og infrastruktur i barnehage og skole, og vi er spente på arbeidet som skal gjøres av utvalget for konsekvensene av barns skjermbruk*.

Både lærebøker og utstyr og materiell til mer praktisk læring vil ofte medføre høyere kostnader. Det er derfor essensielt å sikre økonomiske ressurser for å lykkes med på dette området.

Lærerutdanningen

Lærerutdanningen synes å gå i mer teoretisk retning. Det er litt merkelig at lærere skal lære på én måte, så lære bort på en annen måte. Vi tror også på en styrking av lærerutdanningen når det gjelder opplæring i praktisk samarbeid med foreldrene og klasseledelse.

Motivasjon og en mer praktisk skolehverdag

Vi tenker at rådgivertjenesten i skolen må styrkes og også rettes mer inn mot involvering av foreldrene.

Det ligger muligheter i digitale plattformer til å gjøre læring mer praktisk og motiverende. Den økende motstanden/bevisstheten rundt skjermbruk i skolen må ikke føre til en nedkjøling som gjør at skolen tar bort det positive med bruk av skjerm.

Vi mener også at det ligger muligheter til en mer praktisk skoledag i samarbeid med (lokalt) næringsliv og det offentlige tjenestetilbudet.

Kjønnsperspektivet må ikke mistes av syne. Skolen har over tid utviklet seg slik at en større andel gutter enn jenter blir «skoletapere». Umiddelbart og intuitivt er det lett å tenke at en mer praktisk og variert skole i 5.-10. trinn vil bidra til å ta guttene tilbake i skolen.

Det bør være en tettere oppfølging av motivasjon gjennom brukerundersøkelsene i skolen. Vi har i andre sammenhenger holdt fram at foreldreundersøkelsen i større grad bør gjøres obligatorisk for skolene å gjennomføre.

Med vennlig hilsen

Marius Chramer
FUG-leder

Marie Skinstad-Jansen
FUG-nestleder

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur

* <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-vil-vite-mer-om-konsekvensene-av-barns-skjermbruk/id2972425/>